

บันทึกการตอบข้อหารือศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข
เรื่อง แนวทางการกำกับดูแลกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กลุ่มกิจการที่เกี่ยวข้องกับการบริการ

สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือที่ กท ๐๗๐๔ / ๑๙๖๗ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๑ ถึงอธิบดีกรมอนามัย เพื่อขอหารือเรื่องแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กลุ่มกิจการที่เกี่ยวข้องกับการบริการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ได้รับสอบถามจากสำนักงานเขตเกี่ยวกับการพิจารณาอนุญาตและต่ออายุใบอนุญาตสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการประกอบกิจการสปา การประกอบกิจการนวดเพื่อสุขภาพ การประกอบกิจการสถานที่อาบน้ำ อบไอน้ำ อบสมุนไพร และการประกอบกิจการเสริมสวยฯ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับการเผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพในเว็บไซต์ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพโดยมีเนื้อความว่า “... โดยตัดกิจการสปาและกิจการนวดเพื่อสุขภาพที่ได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพออกจากกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ...” และ “... ประกาศนี้มีผลบังคับใช้กับผู้ประกอบการร้านสปา ร้านนวดที่มายื่นขอใบอนุญาตประกอบกิจการฯ กับทางกรม สบส. หรือ สสจ. เท่านั้น ...” ตลอดจนร่างพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. โดยมาตรา ๓ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของบทนิยามคำว่า “สถานบริการ” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) สถานที่อาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า แต่ไม่รวมถึง

(ก) สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

(ข) สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หรือ

(ค) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ซึ่งร่างพระราชบัญญัติสถานบริการฉบับดังกล่าวยังมิได้ประกาศใช้ จึงมีการสอบถามจากสำนักงานเขตว่าสถานประกอบกิจการสปาและกิจการนวดเพื่อสุขภาพจะต้องควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขหรือไม่ หรือมีแนวทางการพิจารณาอย่างไร

สำนักอนามัยพิจารณาแล้ว เห็นว่าประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีการแก้ไขเพิ่มเติมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพใน (๑) (๓) (๔) และ (๑๑) ของ ๙ กิจการที่เกี่ยวข้องกับการบริการ โดยยกเว้นการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของสำนักงานเขตในการกำกับดูแลกิจการดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอหารือ ดังนี้

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีการเพิ่มถ้อยคำ “เว้นแต่เป็นการให้บริการ... ในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” ในประเภทกิจการตาม (๑) (๓) (๔) และ (๑๑) ของ ๙ กิจการที่เกี่ยวข้องกับการบริการนั้น

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๑๒๐๑ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ ซึ่งศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขมีถึงผู้อำนวยการสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

หมายความว่า หากสถานประกอบการดังกล่าวมีใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพแล้ว ไม่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ใช่หรือไม่

หรือหากกรณีมีสถานประกอบกิจการดังกล่าวเข้าข่ายตามคำนิยามของกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพแล้ว แม้สถานประกอบกิจการจะมีหรือไม่มีใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพก็ตาม แต่หากมีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า ก็ไม่เข้าข่ายต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ใช่หรือไม่

๒. แม้สถานประกอบกิจการสปาและนวดเพื่อสุขภาพเข้าข่ายที่ต้องควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพแล้ว แม้จะมีหรือไม่มีใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพก็ตาม กิจการดังกล่าวยังคงเข้าข่ายกิจการอาบ อบ นวด ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ใช่หรือไม่ เนื่องจากพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ยังมีได้แก้ไขหรือยกเลิกบทนิยามคำว่า “สถานบริการ” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อีกทั้งประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มิได้แก้ไขเพิ่มเติมการประกอบกิจการอาบ อบ นวด ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ใยกเว้นในสถานประกอบกิจการสปาและนวดเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

ความเห็น

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข ได้นำเสนอประเด็นข้อหารือดังกล่าวต่อคณะกรรมการบริหารและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑ แล้ว ซึ่งที่ประชุมได้มีมติ ดังนี้

๑. หากราชการส่วนท้องถิ่นได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงของสถานประกอบกิจการแล้วพบว่าสถานประกอบกิจการใดเข้าข่ายตามคำนิยามของกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สถานประกอบกิจการนั้นต้องดำเนินการขออนุญาตและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้น โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

กรณีที่สถานประกอบกิจการเข้าข่ายตามคำนิยามของกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพและมีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า แม้สถานประกอบกิจการนั้นจะมีหรือไม่มีใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพก็ตาม ก็ไม่เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

๒. สถานประกอบกิจการสปาและนวดเพื่อสุขภาพที่เข้าข่ายต้องควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพแล้ว แม้จะมีหรือไม่มีใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพก็ตาม กิจการดังกล่าวยังคงเข้าข่ายกิจการอาบ อบ นวด ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขหรือไม่ นั้น เห็นว่า กิจการประเภทที่ ๙(๒) การประกอบกิจการอาบ อบ นวด ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีขอบเขตความหมาย ดังนี้ “สถานที่ที่ให้บริการอาบ อบ นวด หรือทุกอย่างรวมกัน” “อาบ” หมายถึง เอน้ำร้อนตัวหรือจุ่มตัวลงไปใต้น้ำ เพื่อแก้ร้อนหรือชำระล้างหรือโคล “อบ” หมายถึง ประคบด้วยคว้นหรือรมด้วยกลิ่นในที่ที่คว้นหรือกลิ่นกระจายออกไปไม่ได้ “นวด” หมายถึง ใช้มือบีบหรือกดเพื่อให้คลายจากความปวดเมื่อยหรือเมื่อยขบ ซึ่งบทบัญญัติตามกฎหมายนี้มีเจตนารมณ์ในการควบคุมสุขลักษณะของสถานประกอบกิจการอาบ อบ นวด ที่มีลักษณะการให้บริการที่ไม่ได้เน้นการให้บริการในด้านสุขภาพเป็นหลัก ดังนั้น ขอบเขตความหมายของกิจการประเภทที่ ๙(๒) การประกอบกิจการอาบ อบ นวด จึงไม่เข้าข่ายตามคำนิยามตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หากราชการส่วนท้องถิ่นตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่ามีการดำเนินกิจการที่เข้าข่าย

ตามกิจการประเภทที่ ๙(๒) การประกอบกิจการอาบ อบ นวด สถานประกอบการดังกล่าวต้องขออนุญาตและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

สำหรับกรณีที่พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่ได้ยกเลิกบทนิยามคำว่า “สถานบริการ” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนด

- “(๓) สถานที่อาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า แต่ไม่รวมถึง
- (ก) สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล
- (ข) สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หรือ
- (ค) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” นั้น

มีความเห็นว่า หากราชการส่วนท้องถิ่นตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่าสถานประกอบการมีการดำเนินกิจการที่เข้าข่ายตามคํานิยามของกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สถานประกอบการดังกล่าวต้องดำเนินการขออนุญาตและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(นายสมชาย ตูแก้ว)

ผู้อำนวยการศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๒ สิงหาคม ๒๕๖๑

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกักฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

